

Skickat:	2012-09-24	Remissid:	2012-110-4029
Skickad till:	2012-05-22	Remissnr:	U2012/2216/GV

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning (SOU 2012:24)

Sammanfattning

Centrala studiestödsnämnden (CSN) *tillstyrker*

- att eleverna eller elevernas vårdnadshavare ska betala en avgift för kost, som inte ska ersättas med bidrag,
- att statens bidrag till boende vid RgRh och Rgsär ska betalas ut som verksamhetsbidrag av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), samt
- att det ska framgå av SPSM:s instruktion att myndigheten ska ansvara för avtal med de kommuner som anordnar riksrekryterande gymnasial utbildning.

CSN *föreslår*

- att det bör övervägas om Rg-bidrag alls ska lämnas till elever vid RgRh. I stället bör
 - hemkommunerna ansvara för elevernas dagliga resor på utbildningsorten och
 - kostnaderna för hemresor finansieras genom ett verksamhetsbidrag från SPSM,
- att, för det fall att elever vid RgRh även fortsättningsvis ska få Rg-bidrag för resor, Rg-bidrag även ska få lämnas för den egenavgift för boende som enligt förslaget ska debiteras dem som uppbär aktivitetsersättning,
- att det bör övervägas om Rg-bidrag alls ska lämnas till någon studerandegrupp för dagliga resor,
- att lagen (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor förtydligas så att det framgår att elevernas hemkommuner är skyldiga att ansvara för elevens dagliga resor även på utbildningsorten, samt
- att ett tillägg görs i övergångsbestämmelsen till förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan, om att föreslagna ändringar ska börja tillämpas först på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2014.

2012-09-24

Avgränsning

CSN väljer att enbart yttra sig över de delar av betänkandet som CSN direkt berörs av, dvs. kapitel 6 Ansvar för finansiering, kapitel 7 Styrning och avtal samt Författningsförslag.

6.2.3 Elevboende

Ingen ersättning för kost

CSN tillstyrker förslaget att eleverna eller elevernas vårdnadshavare ska betala en avgift för kost, som inte ska ersättas med bidrag.

Verksamhetsbidrag i stället för Rg-bidrag för boende vid RgRh

CSN tillstyrker även utredningens förslag att statens bidrag till boende vid RgRh ska betalas ut som verksamhetsbidrag av SPSM i stället för Rg-bidrag från CSN. Om en elev vid RgRh inte har aktivitetsersättning ersätts för närvarande kostnaderna för kost och logi (elevavgiften) med Rg-bidrag; pengar som eleven eller elevens vårdnadshavare månadsvis betalar in till den som tillhandahåller boendet. CSN delar utredningens uppfattning om att elevavgifter för logi för dessa elever bara skapar en onödig rundgång i systemet.

Utredningen anger att elevavgifter för boende dock fortsatt blir aktuella för elever som har aktivitetsersättning.¹ Vidare föreslås att SPSM ska få meddela föreskrifter om avgifter för logi för elever vid RgRh. Idag ersätts kostnader för såväl kost, logi och resor för elever vid RgRh av Rg-bidraget. Enligt 7 § förordning (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan lämnas Rg-bidrag dock endast för den del av kostnaderna som överstiger den ersättning eleven får i form av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken. Följande exempel visar hur det fungerar:

Anna bor i ett elevhem vid Rh-gymnasiet. Kostnaden för hennes kost och logi är 3 000 kronor per månad (elevavgiften). Hon har aktivitetsersättning med 5 500 kronor per månad efter skatt.

Efter att Anna har betalat elevavgiften, återstår 2 500 kronor per månad av aktivitetsersättningen, som hon kan använda till sina hemresor. Pengarna ska räcka till hela läsåret, som är nio månader. Hon har alltså 22 500 kronor att lägga på resor under läsåret.

¹ Se s. 204.

2012-09-24

Annas färdsätt är flyg och kostar 5 000 kronor per tur-och-retur-resa. Under läsåret kan hon alltså betala fyra hemresor själv ($22\,500/5\,000 = 4,5$). Eftersom Anna ska ha möjlighet att åka hem 18 gånger under läsåret, får hon Rg-bidrag för 14 hemresor samt första och sista resan vid läsårets början och slut.

CSN anser att aktivitetsersättningen även fortsättningsvis ska användas till att både täcka kostnader för logi och resor. 7 § i förordning (1995:667) hänvisar till sådana bidrag som regleras i förordningens 4-6 §§. Utredningens förslag om att boende vid RgRh inte längre omfattas av förordningens 5 § kan därmed leda till följande resultat för en enskild elev som har aktivitetsersättning:

I exemplet ovan blir resultatet att Anna får mindre Rg-bidrag. Hon kan bara få Rg-bidrag för sina resor. Hela hennes aktivitetsersättning på 5 500 kronor per månad efter skatt (49 500 kronor under läsåret) ska användas till resekostnaderna innan Rg-bidrag kan ges. Ingen hänsyn tas till att hon använt en del av aktivitetsersättningen till att betala egenavgiften för boendet. Aktivitetsersättningen räcker till nio hemresor ($49\,500/5\,000 = 9,9$). Hon får bara Rg-bidrag till återstående nio hemresor samt första och sista resan vid läsårets början och slut.

Det är inte rimligt att den enskilde eleven ska drabbas på detta sätt. I stället bör gälla att Rg-bidrag får lämnas för de kostnader som överstiger den del av elevens aktivitetsersättning som återstår sedan ersättningen använts till att betala egenavgift för logi. CSN anser därför att det av 5 § förordning (1995:667) bör framgå att Rg-bidrag får lämnas för elevens kostnader för logi vid RgRh, dvs. för den egenavgift för boende som enligt förslaget ska debiteras dem som uppbär aktivitetsersättning.

Föreskrifter om avgifter

CSN tillstyrker att SPSM får föreskriva om avgifter för kost och logi.

Storleken av avgifterna påverkar vilka boendepriiser som Rg-bidrag kan lämnas för. Eftersom ansökningar och beslut om Rg-bidrag gäller läsårsvis vill CSN betona att de av SPSM meddelade föreskrifterna bör träda i kraft i god tid innan läsårsstart.

6.2.4 Resor

Hemresor

CSN delar utredningens uppfattning om att skäliga kostnader för elevens hemresor även fortsättningsvis ska betalas via Rg-bidraget för elever vid RgT. Vad avser hemresor för elever vid RgRh anser dock CSN att det bör övervägas om finansieringen i stället, på samma sätt som föreslås för elever vid Rgsär, ska ske genom ett verksamhetsbidrag från SPSM.

2012-09-24

På samma sätt som vid Rgsär är, vid RgRh, anordnandet av elevernas hemresor integrerat med verksamheten. Resorna sker huvudsakligen med specialfordon. SPSM har väl utarbetade rutiner för upphandling av sådana transporter. För eleverna och deras föräldrar skulle detta innebära en förenkling, eftersom de inte längre skulle behöva ansöka om bidrag för hemresorna. Att flytta ansvaret för utbetalning av statens ersättning för hemresor till elever vid RgRh, från CSN till SPSM, skulle även ligga i linje med utredningens förslag om att SPSM ska betala ut ersättningen för boendet för dessa elever.

Dagliga resor

CSN anser, liksom utredningen, att elevernas hemkommuner bör finansiera dagliga resor. Utredningen utgår från att det av lagen (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor, framgår att de dagliga resorna på utbildningsorten finansieras av elevernas hemkommuner för elever vid RgRh och RgT. Av en dom från Regeringsrätten² (nuvarande Högsta förvaltningsdomstolen) framgår dock att det av lagen inte går att utläsa någon skyldighet för kommunerna att svara för resor mellan en inackorderingsbostad och skolan.

Om landets kommuner uppmärksammar domen finns en risk för att de kommer att avslå ansökningar om stöd för dagliga resor för elever som bor tillfälligt på utbildningsorten. I sådana fall kommer utflödet av Rg-bidrag att öka.

CSN föreslår därför att lagen ändras så att det tydligt framgår att kommunerna ska vara skyldiga att ersätta kostnader för dagliga resor på utbildningsorten.

CSN anser att det dessutom bör övervägas att kommunens skyldighet, att ersätta kostnader för dagliga resor på utbildningsorten, ska gälla även om avståndet mellan bostaden och skolan understiger sex kilometer i de fall det behövs med hänsyn till elevens funktionsnedsättning. Lagen skulle då kunna utformas på ett liknande sätt som enligt skollagen gäller för elever i gymnasieskolan.

En ordning där den kommun som anordnar utbildningen ombesörjer skolskjutsen, medan elevens hemkommun ersätter kostnaderna, skulle ge en effektiv hantering. För eleverna skulle det vara avsevärt enklare att t.ex. få ett busskort jämfört med att ansöka om Rg-bidrag.

Reglerna om bidrag för dagliga resor i förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan skulle då kunna upphävas.

² RÅ 2010 ref.26.

2012-09-24

7.4 En tydligare och mer samordnad styrning med avtal

SPSM avtalar

CSN tillstyrker att det ska framgå av SPSM:s instruktion att myndigheten för staten ska ansvara för avtal med de kommuner som anordnar riksrekryterande gymnasial utbildning.

CSN avtalar idag med Örebro kommun om boendepriserna vid kollektivboendena och veckohemmen i anslutning till RGD/RGH. Då avtalen ska avse såväl utbildning, boende och i förekommande fall habilitering och omvårdnad i boendet, anser CSN att det är naturligt att SPSM tar över ansvaret för dessa avtal. Utfallet av avtalen påverkar i hög grad utflödet av Rg-bidrag. På samma sätt som gäller för SPSM:s föreskrifter om kost och logi är det viktigt att avtal om boendepriserna finns tillgängligt i god tid innan läsårsstart.

Författningsförslag

Som framgår av detta yttrande föreslår CSN vissa ytterligare ändringar i förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan. CSN lämnar dock inget eget författningsförslag här.

CSN har inget att invända mot att förordningsändringarna träder i kraft den 1 januari 2014, men ett tillägg bör göras om att ändringarna ska tillämpas på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2014. CSN beslutar om Rg-bidrag läsårsvis. Ändringar under ett pågående läsår skulle medföra administrativa problem för myndigheten och skapa osäkerhet bland eleverna och deras föräldrar.

I den fortsatta beredningen bör beaktas att 2012 års Studiehjälpsutredning (dir. 2011:122) ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni 2013. Utredningens förslag kan komma att påverka Rg-bidragets framtida utformning.

Beslut om detta remissvar har fattats av generaldirektören Christina Gellerbrant Hagberg efter föredragning av verksjuristen Vendela Enmarker och utredaren Nils Andersson i närvaro av chefsjuristen Åke Svensson. I arbetet med remissvaret har även utredaren Maria Pizzo, systemansvarige Ewa Eklund och redovisningsansvarige Eva-Lisa Lindström deltagit.

Christina Gellerbrant Hagberg

Vendela Enmarker